

»Bækur og pennar
eru bestu vápnini
hjá gentum«

Malala Yousafzai

Fá duga at lesa í Pakistan. Í Pakistan búgva 181 milliónir fólk, og landið er nummar seks á listanum yvir fólkaríkastu lond í heiminum. Bara 60 prosent av monnunum og 40 prosent av kvinnunum duga at lesa. Millum yngri gentur er lesikunnleikin tó størri.

Skotin á veg úr skúla

Í 2012 var Malala Yousafzai nærum dripin fyri stríð sítt, at gentur skulu sleppa at ganga í skúla, og í 2014 fekk hon – sum tann yngsta nakrantíð – friðarheiðursløn Nobels

Týsdagurin 9. oktober í 2012 var ein vanligur skúladagur hjá Malalu og vinkonum hennara. Ella í hvussu er so vanligur sum ein skúladagur kann vera, tá ið tú ert noydd at krógva, at tú gongur í skúla. Tær vóru givnar at ganga í skúlabúna. Bøkurnar krógvaðu tær í turrikløðunum, meðan tær sníktu seg inn í eitt anonymt hús uttan skeltir, sum kundu avdúka, at hetta var ein skúli. Alt hetta so at talibanarnir, sum høvdu tikið ræði í heimstaði teirra í Pakistan, ikki skuldu uppdaga, at tær gingu í skúla.

Men á veg heim hendi nakað ræðuligt. Tveir ungir menn steðgaðu minibussinum, sum Malala og vinkonur hennara vóru í. Annar maðurin kom inn í bussin og spurdi: – Hvør tykkara er Malala? Tað var deyðakvirt í bussinum, men ræddu eygnakøstini hjá vinkonunum avdúkaðu Malalu, og maðurin skeyt hana í høvdið. Tvey onnur skot raktu tvær av vinkonunum.

Var longu kend um allan heim

Tá ið hetta hendi, var Malala longu kend. Um allan heimin høvdu fólk lisið og fylgt við á blogginum hjá henni um rættindi hjá gentum og um longsulin eftir at ganga í skúla.

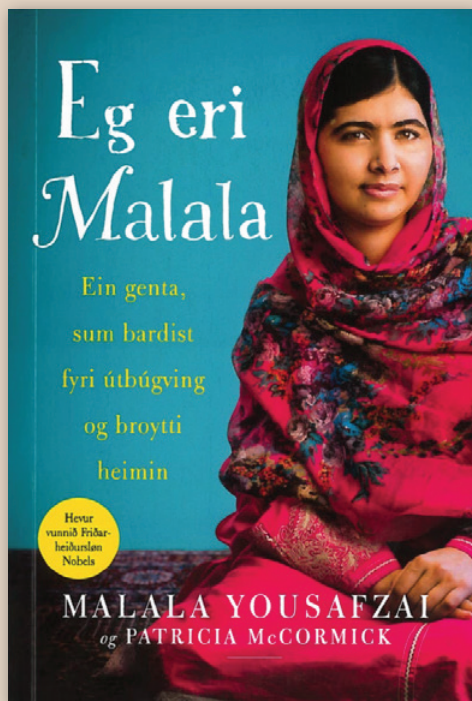
At Malala var hótt eftir lívinum, kom ikki óvæntað á nakran. Frá tí at hon fór at siga frá gentukúganini - bæði á blogginum og í útvarpi og sjónvarpi – vórðu hon og familja hennar hótt. Tí vildi mamma hennara hava hana at koyra við bussinum heldur enn at ganga stutta teinin heim í og úr skúla.

Ein sjálvfylgja at Malala skuldi í skúla

Pápi Malalu, Ziauddin, rekur fleiri skúlar í Pakistan, og hann stríðist fyri, at øll børn skulu sleppa at ganga í skúla. At dóttir hansara skuldi í skúla var ein sjálvfylgja. Hetta hóast nógvi í ættarbólki teirra, pashtuna, eru ímóti, at kvinnur fáa útbúgving. Tað er óneyðugt, halda tey, tí kvinnur skulu halda hús og onki annað.

Mamma Malalu, Tor Pekai, hevur bara gingið í skúla í eitt ár.

– Hjá flestu pashtunum er tað tungur dagur, tá ið ein genta verður fødd, skrivur Malala í bók síni, Eg eri Malala. – Tá ið eg varð fødd, ynskti ongin pápa tillukku.

Eg eri Malala er sjálvsævisøgan hjá Malalu Yousafzai umskrivað til unga lesaran. Jenny Johannessen týddi, og bókin er 262 blaðsíðir og heft.

Men pápin legði onki í tað og hevur altíð givið Malalu tað sama, sum ein drongur hevði fingið. Hon slapp at ganga í einum av gentuskúlunum hjá pápanum, og hon elskaði tað frá fyrstu løtu. Hon arbeiddi hart í skúlanum og lurtaði, tá ið pápin og vinirnir tosaðu um politikk. Men hon livdi eisini eitt vanligt liv, har hon las Twilight-bøkurnar og lurtaði eftir Justin Bieber.

Noydd at flýggja

Tá ið Malala var 11 ára gomul, tók Taliban ræðið í býnum, og eina tíð vóru Malala og familja hennara noydd at flyta til ein annan bý. Síðan komu tey aftur, og Malala og aðrar gentur fóru í skúla í loyndum. Tað var tá, at enska sjónvarpið BBC kom í samband við Malalu gjøgnum pápa hennara. Tey bóðu hana blogga og siga frá lívi sínum.

Bloggurin fór víða um, samstundis sum hon og familja hennara komu sær í alt størri vanda. Og alt fekk ein bráðan enda við morðroyndini í 2012.

Men Malala slapp undan við lívinum og tað gjørdi hinar báðar genturnar tibetur eisini. Síðan Malala gjørdist frísk, hava hon og familjan búð í Bretlandi. Hon gongur í einum gentuskúla í Birmingham, men hon hevur eisini ferðast nógvi og hitt kendar politikarar sum eitt nú amerikanska forsetan Barack Obama.

Malala heiðrað

Malala var í skúla, tá ið hon fekk at vita, at hon hevði fingið friðarheiðursløn Nobels. Og henni so líkt, gjørdi hon av at gera

seg lidna fyri dagin í skúlanum, aðrenn hon helt tíðindafund.

Malala fekk friðarheiðursløn Nobels saman við Kailash Satyarthi úr India. Bæði hava tey stríðst fyri rættindunum hjá børnum at nema sær útbúgving og at fáa eitt gott liv. Malala hevur fyrr fingið altjóða viðurkenning fyri sitt stríð, millum annað Mannarættindaheiðurslønina hjá ES, og Time Magazine útnevndi hana sum ein av heimsins týðningarmestu persónum í 2013. Pengarnar, sum Malala hevur fingið í heiðursgávum, hevur hon allar latið til skúlabygging í fátækum londum.